

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utczán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

III. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1879. JANUÁR 3.

1. SZÁM.

ELŐFIZETÉSRE FÖLHIVÁS

A

„DÉLIBÁBRA.”⁶⁶

HETILAP A SZÉPIRODALOM, MŰVÉSZET ÉS TÁRSADALOM KÖRÉBŐL.

Szerkeszti s kiadja: gróf Csáky Alfons Debreczenben.

Tisztelt közönség!

Nem új lapvállalatról van szó; a „Déliab” a folyó évvel fönnállásának már III-ik évfolyamába lép.

Átalános a meggyőződés, hogy a „Déliab” a Vidéken messzekiható közművelési rendeltetéssel bír és azt be is tölti; így pl. a debreczeni irodalmi és művészeti kör kezdeményezése is e lap műve.

Alólírottnak, mint szerkesztő-kiadónak mindenkor törekvésem volt e szépirodalmi s társadalmi heti közlönyt valódi irodalmi színvonalon föntartani;

benne Debreczennek és általában a Vidéknek tekintélyes közművelődési tényezőt biztosítani; az elismert írói erőket bemutatott munkáikban követendő iránypéldául fölláztatni; a fejlődő vidéki tehetségeket pedig ezek követésére buzdítani!

Vállalkozásomat helyeselték és örömmel támogatták úgy a központ, mind a vidék írói kevés kivétellel, de a vidék és Debreczen város közönsége mindez ideig nem pártolja a „Déliabot” oly mérvben, mint ezt az általa képviselt ügy megérdemelné, úgy hogy a legmagyarabb városban, e lapot csak is a legnagyobb anyagi áldozatokkal tarthatom fönn. Pedig a „Déliab” úgy tartalmilag, mint alakilag megfelelt a jogos igényeknek és csak a lefolyt évben is a következő elismert jeles vagy szép reménnyel kecségtető szerzőktől hozott e lap közleményeket:

Aradi József, Aigner Ferencz, Balázs Sándor, ifj. Benedek Sándor, Bekesy Ida, Böhm Adolf, Báthori R. Mihály, Csalomjai, Csikós Márton, gr. Csáky Alfons, Csengei Gusztáv, Darmay Viktor, Dengi János, Endrődi Sándor, dr. Erődi Bela, Ember György, Ember Károly, Erdélyi Mikes Róza, bácskai Erődi Dániel, Földváry István, Győry József, Gáspár Imre, Gerzsány Antal, Hajgató Sándor, Hamar László, Hang Ferencz, e. Illés László, Illyés Bálint, Igmándy J. Iritz D. Kompoly Tivadar, Kovács Gyula, Kovács István, dr. Kenedi Géza, Kenesey Gizela, Kabdebo Ferencz, dr. Kresmárik János, Kosztolányi Árpád, Kapitány Zsigmond, Király Gyula, Lauka Gusztáv, Lukács Ödön, Margitay Dezső, Majthényi Flóra, ifj. Molnár György, dr. Márki Sándor, Megyesy István, p. Nagy Sándor, t. Nagy Gábor, Propper n. János, Rudnyánszky Gyula, Reviczky Gyula, r. Sárffy Ignác, dr. Szabó Dávid, Somló Sándor, sz. Soma Kornél, Solyom Jenő, Scossa Dezső, dr. Várad Antal, Vértesi Arnold, gr. Vay Sarolta, Vajda Viktor, Wutz Albert, Wührl Jákó.

A „Déliab” 1879-iki évfolyam is magvas, becses dolgozatokban fog bővelkedni és a lap eddigi helyes irányát továbbra megtartja. Reméljük, hogy a Vidék és Debreczen város, az 1879-ik évben végre immár saját érdekében megérdemelt pártfogásába veszi a „Déliabot” és tömegesen fog rá előfizetni, hogy további fönmaradása biztosítható.

A Délibábnak, mely a boritékkal együtt hetenkint két iven jelen meg, előfizetési ára ezentul is egy évre csak 6 frt., félévre 3 frt., s évnegyedre 1 frt. 50 kr. marad. Gyűjtő 8 előfizető után egy tisztelet példányt kap. — Kik lapunk számonkinti elárúsítására vállalkozni óhajtanak, sziveskedjenek kiadó-hivatalunkhoz (Debreczen, varga-utca 2256) fordulni. Kelt Debreczenben 1878. december 20.

Gróf Csáky Alfons,
a „Déliab” szerkesztő-kiadója.

Szerelmem filozófiája

a életem magános útján
Egy-egy virág hajol felém;
Susogva illat-nyelven: Érted
Virulok! Állj meg... légy enyém!...

Nem nézem, mezei virág-e
Vagy rózsza, a ki így beszél,
Hanem megállok és szerelmet
Adok az ő szerelmeér.

S ha büszke rózsát látok utban
Virulni némán, hidegen,
Tovább megyek s a büszke rózsát
Nem méltatom egy szóra sem.†

Reviczky Gyula.

Végzetes sakjátszma.

— Elbeszélés. —

Irtó: Hamar László.

(Vége.)

A jelzett huzás után Ármánd hidegen állott fel az asztal mellől.

— A játszmát megnyerte uram — mondá hidegvérrel, — ismerem kötelességemet s a theás edényt nyugodtan vette fel az asztalról. — Mi ez? folytatá megdöbbenve, midőn ajkaihoz akará emelni a csészét ebben semmi sincs. Ki itta meg theámat? — kérde aggódó tekintettel nézve körül.

— Én, szólt Cecil sápadtan előlépve.

— Oh nagy isten! kiáltá rémülettel az ifju.

— Ezer ördög! mormogá a kapitány, ilyen önfeláldozást nem képzeltem a mai önző világban. Ez a szerelmem földöntuli. Le vagyok fegyverezve.

— Mindenre a mi szent uram kérem, mentse meg Cecilát; esküszöm ő ártatlan, én, egyedül csak én vagyok a bűnös, ki elég balga voltam a nemes, a büszke Bavaiseur marquis leányára vetni fel szemeimet.

Dormal Joachim megindultan tekintett a halvány leánykára, ki oly nyugodtan állott előtte, mintha misem történt volna.

— Kisasszony! szólt a kapitány szokatlan gyöngéd hangon, — kegyed tehát annyira szereti kedvesét, hogy halni is kész érte?

— Boldog vagyok, hogy halálommal válthatám meg életét — felelé Cecil olvadó mosolylyal, szelid tekintettel.

— Oh szeretett édes Cecilám, hát te azt hiszed, hogy élve el tudnám viselni gyászomat? Nem, istenemre nem! Én is veled halok! Uram folytatá Ármánd kétségbeesetten fordulva a kapitányhoz, maradt még gyű-

rűjében annyi porszemecke, mely elegendő utraláló lenne végső nyughelyemig?

— Istenem mennyire szeretik egymást!?

— Feleljen uram — van-e még méreg önnél?

— Van, de csak ellenméreg, mely bizonyára meg fogja óvni Cecil kisasszonyt a haláltól.

E szavak után egy másik gyűrűt huzott le ujjáról a kapitány s titkos rugóját megnyomva, az üresen maradt csészébe kevés fehér port öntött belőle, aztán vizet töltött reá.

— Gyorsan üritse ki e csészét, szólt Cecilhez.

A leányka tagadólag nyujtá ki kezét.

— Igya meg! parancsolá Dormal. Önnel nem szabad meghalnia.

— Uram, nekem az élet ő nélküle halál; egyesülve lenni vele a halálban: élet!

— Ne féljen, ő sem hal meg, és nemcsak a halálban fog vele egyesülni, hanem az életben is. Én lemondok az ön kezéről kisasszony.

— Mit mond ön uram? kérde Cecil kigyuladt arcczal ragadva meg a csészét.

— A házassági szerződést meg fogom semmisíteni. Nem vagyok annyira pogány, hogy önző makacszkodással két áldozatot üzzek ki a világból. No de ne vesztegessük az időt itt a gyógyszer kisasszony. E csészéből egyszer halált ivott, — most az életet kell belőle kiürítenie.

VI.

A jegyváltási ünnepély meg lett zavarva.

Cecilia véletlen roszulléte a vendégsereget távozásra birta.

A marquis kétségbeesetten rohant szeretett gyermekéhez, kinek szerencsétlen esetét még nem ismerte.

Megdöbbenve állott meg, midőn leánya körében Dormal mellett Ármándot is megpillantá.

— Uram, szólt a marquis az ifjuhoz, nem tudtam, hogy festész létére egyszersmind orvos is?

— Barátom, mai világban az iparszabadság általános, szólt Dormal keserűen, mindazáltal igyekezve elpalástolni borongó érzelmeit.

— Gyermekeim mi bajod, mid fáj? kérde atyja Cecilt.

— A szíve! felelé a kapitány; — ez ifju sebezte meg és én e körülmény felől tisztába jövén, nem viselhetem el lelkemen, hogy alkalmatlan fellépésem kettős gyászt okozzon. Barátom ezennel lemondok a megtiszteltetésről, mely engem családod tagjává emelt volna.

— Hogyan?

— Leányod imádja ez ifjut, nélküle nem élhet.

— Hah, ezerv illám és kárhozat!

— Hideg vér kedves barátom, hideg vér! A szívek hajlamait szülői kényszer nem szabályozhatja. Erről ma győződtem meg egy végzetes sakjátszma alkalmával, midőn leányod mérget ivott, hogy megszabaduljon a földi lét terheitől — jobban mondva tőlem. — Egyéb-iránt vigasztalódjál, ő most már tul van a veszélyen!

— Mérget ivott! Ó, jaj!

— Szomorú, de a botrány már megtörtént s most azon kell igyekeznünk, hogy a világ előtt rejtve maradjon közös titkunk.

— Istenem, mily szégyen? — És most miképen mentsem meg házam becsületét? A világ ha megtudja, hogy Dormal kapitány felbontá a frigykötést: kutatni fogja az okot s a gyanúsítások egész özöne árad reánk.

— Cecilnek férjhez kell mennie ahoz, a kit szeret; ez ifjuhoz.

— Soha!

— Miért nem?

— Mert e házasság gyanusabb színben tüntetne fel visszavonulásodat.

— Légy nyugodt. Fogok találni módot, mely elejét veendi a mendemondáknak.

— Hogyan?

— Holnap tengerre szállok és sohasem térek vissza többé Európába.

— Az emberek azt fogják mondani: Hymen lánczai elől megszöktél.

— Csalódom. Inkább sajnálni fogják a szerencsétlen véget ért vőlegényt.

— Nem értelek.

— A dolog nagyon egyszerű. — Egy rémületes vihar fog keletkezni az atlanti oceánon, mely a „Triton“-t teljesen megsemmisítendi.

— Ah!

— Ne félj, az egész csupán költemény fog lenni. Tehát mint mondtam a hajó elsüllyed és vele Dormal kapitány is. Mielőtt azonban e borzasztó catastrofa bekövetkeznék: én e szomorú balesetet szépen papírra teszem s a gyásziratot légmentes palackba zárva, a hullámok szeszélyére bízom.

— Nos?

— Nos hát bizonyára találkozik valamely partvidéken halász, ki a palackot szárazra viendi és a ki Dormal Joachimnak, a „Triton“ kapitányának szomorú sorsát kikürtöli a szélrózsa minden irányában. Ekkor aztán Bavaiseur Cecilia kisasszony fel lesz oldva kötelezettsége alól s kezével ép oly szabadon rendelkezhetik, mint szívével. És most isten veled barátom! — Ezután a leányka felé fordult s így szólt: Édes Cecil bocsássa meg nekem az alkalmatlanságot, melyet önnek akaratomon kívül szereztem. — Majd Ármánd kezét szorítá meg mondván: Áldja meg az ég önt is uram, boldog óráiban jusson eszébe, hogy volt egyszer egy czethal, mely szárazra mászván, turbékolni szeretett volna mint a gerlicze, de sorsának intező nemtője visszadobta a habok közzé.

E szavak után a kapitány gyorsan elsietett.

VII.

Néhány hóval később a fentebbi események után az a hír terjedt el Párisban, hogy egy borzasztó vihar a „Triton“-t az atlanti oceánon tönkretette, elsüllyesz-

tette s maga a kapitány Dormal Joachim is a tengerben lelte halálát.

Cecilia hidegen vette a gyászbeszédet, a min egyébiránt senkisémet csodálkozott, tudva, hogy egy olyan vén tengeri rák oldala mellett nem sok gyönyörűsége lett volna a bájos ifju hölgynek.

Nem sok mondani valónk van hátra.

Midőn Bavaiseur Cecilia keze szabad lett, Durocher Ármánd gyakrabban kezdett el-ellátogatni hozzá vigasztalni kívánva a vőlegény nélküli menyasszonyt.

Meg is vigasztalta, mert alig egy-két hét lefolyása után már oltár elé lépett szíve bálványával.

Hanem a mézes hetek élvei mellett ecsetéről sem feledkezett meg az ifju művész; naponkint legalább két órát mindig eltöltött műtermében támlánya előtt. Oly kedvvel dolgozott művén, hogy maga is csudálkozott munkája gyors előrehaladásán.

Egy szép napon nejét karjára fűzve, mosolyogva vezette be dolgozó szobájába hogy megmutassa neki a már teljesen elkészült festményt.

Czime: „a sakjatszók“ tárgya következő:

Egy sötét félhomályu, csupán egyetlen gyertyafénytől világított szobában két férfiú sakozik egy asztalka mellett, melyen theás edény látszik. Az egyik játékos ifju, a másik öreg. A háttérben angyszépségű leányka lesi a játék menetét.

Cecil borzadva fedte el szemeit, midőn e képet meglátta, de csakhamar visszanyeré önuralmát s mintha szégyenlettel volna ijedelmét: bátran lépett közelebb a festmény elé.

Oh hiszen ez a végzetes sakjatszma tette őt boldoggá, — Két életet nyervén egy keresett, de fel nem talált halálért.

Zsutai János költeményei.

Ezelőtt öt évvel jelent meg egy ily czimű füzet a debreczeni önképző társulat által kiadva. Akkor sokat foglalkoztak vele magánkörökben, beszéltek a könyvről, annak érdekesebbeknek tetsző darabjairól, de leginkább a könyv szerzőjéről. A napi sajtó is megemlékezett a költőről, vázolta annak életét s tragikus végét sőt irodalmi vélemény is jelent meg itt-ott verseiről, de számba vehető irodalmi vélemény egy sem. — Ez akkor volt; azóta e mű is követte legtöbb könyveink sorsát s a felejtés polczára került, méltán-e? — e néhány sorban tán meg fogjuk látni, Annyi bizonyos, hogy nálunk, kivált mióta az irodalom szélesebb alapra tett szert, följött sok oly munka jelen meg. melyeket a kritika egyszerűen csak tudomásul vesz, vagy legalább, ha figyelmére méltatja is azokat, a legrövidebben bánik el velök. Nem a százszor elzengett panasz tárgyát képező clique-claque-okról szólok én is, de szólok azon részvétlenségről, közönyről, melylyel a kritika különösen a vidéki irodalmi mozgalmakat, azoknak produktumait fogadja tán csak egyedül azért, mert nem a központban születtek. Zsutai kötete számos másokkal együtt példa

erre. — De igaz: a való szellemet részvétlenséggel; közönnyel előlni eltemetni nem lehet, az kitér a koporsóból és eget kér, Zsutaira ezt nem alkalmazhatjuk mert kötetéből az első pillantásra láthatjuk, hogy nagy igényei nincsenek, nem lehetnek. A nagy szellemek pantheonába ölépni nem akar. Kothurnust felvennünk nem kénytet, ha az ő világába lépni akarunk. De ennek dacára elhanyagolt, eléggé nem méltatott költőnek nevezzük őt, a nélkül hogy paradoxon hibájába esni vélhetnénk. Ha Zsutai nem a jövő költője is, ha nem azon hittel halt is meg, mint katona, hogy egy pár évtized letépi róla az elfeled és leplet mégishálátlanul ignorálja őt az irodalom, és legközelebb a kritika, mely soha egy hozzá méltó szót sem ejtett a szerencsétlen költőről, ki pedig mint egy kisebb tömegű és igényű olvasó közönség költője, mint az irodalom szerény nap-számosa, saját szűkebb körében többet érdekel a pusztá megemlékezésnél, hagyományai közzétételével megérdemelte volna nem ily erőltet kezek futólagos ítései kísérletét, de szakavatottak bírálatát. Mert az oly költőknél, mint Oláh Károly, Halász Dezső, Rácz Mihály és társaik, kik igazi bírálatban részesültek legalább is egy fővel magasabb. Méltányos tehát ha felelevenítjük emlékezetét s megadjuk neki a mi — szerintünk — az övé.

Meglepő sőt visszataszító az olvasóra nézve azon körülmény, hogy midőn Zsutai könyvében lapozgat, jól ismert kifejezéseket, fordításokat sorokat — magyar költőket — vesz észre abban. Én vagyok az, ki legkevésbé barátkozom azon, a kritikában rendszabályok alá eső és így nem minden tekintetben jogosult eljárásal, hogy valamely bírált költő művei jogosult eljárásaj másköltőjhatását keressük, a bírálnak üres fejét mások aggvelejjével töltjük meg; de mert ez Zsutainál oly szembeszök, hogy azt csaknem minden lapján kézzel foghatólag be lehet mutatni: nem mellőzhetjük hallgatással. A legnagyobb hatást mindenestire Léway tette rá; e mellett azonban utánzótt más magyar költőket is: Vörösmarty kivételével Csokonaitól kezdve Aranyig csak nem mindenki. Eltekintve azonban ezen remiuisentiáktól bizonyára jól eső érzéssel fogja eltölteni a fogékony keblet ezen költő olvasása. Nem fog ugyan az olvasó tiszta átszűrt költészetet élvezhetni, de legalább az igazi költészetre való törekvéssel találkozik. Látni s érezni fogja, hogy bizonyos emelkedett érzés világ körébe jutott, tapasztalni fogja hogy Zsutai nemesen érző és gondolkodó, sőt kissé tán tul idealis is — és a mi fő, a m a g y a r o s. És ez nagy szó. Nagy szó, nagy dicséret egy versíróra korunkban, midőn a materialismus korszakában élve, a költészet fogalma oly sajátságosan és annyiféleképen magyaroztatik és valátik — elméletileg és gyakorlatilag egyárnt. Nagy dicséret midőn az anyanyelviség szempontjából természetellenesen annyi sok minden oda nem tartozót erőszakolnak a költészet keretébe újabb lyrikusaink (tisztelt a kivételeknek) és midőn költészetünk oly elijesztő módon kozmopolita jellegűvé kezd válni. Általában Zsutai a költészetre hivatott, de alapjában ki nem forrhatott tehetség, versei érdekesekek, bárha nem épen

mint életirója megjegyzi: azon okból, mert azok egy nagy arányokban megkezdett szellemi épület romjai. Zsutai tárgyban hangban változatosabb mint a vele egyrangú költők közül akármelyik; verseiben sok és különféle hang ecsndül meg, az alaphang mindegyikben mégis azon bus. melancholikus, összegében fárasztó monoton dallam, mely Léwaynak s részben Tompának is sajátja. Nagy tárgyak is bele kap, de ilyenkor nem bír elég erőt kifejtetni hogy a tárgyon csak némileg is uralkodhassék. Könnyű nyelvezése, erős forma érzéke van, de épen utóbbi erényt jellemző hibája is egyszersmind. Midőn már a formával megbirkozott, az a baj, hogy azt nem tudja a tartalommal azonosítani; vagy ha már a tartalmat úgy a hogy meghódította, a formával gyűl meg a baja; s ezen a forma és tartalom közt való küzködés, a forma és tartalom ezen ziláltsága, szétválasa érezhető többé-kevésbé majd minden versében. Nehány feltűnőbb példa az „Iskolai pályám végén“ „Vigadókhöz“ „Hivogató“ és költeményei, sepikus műveinek nagyobb része. Egyébiránt ezt nem rójuk fej nagy hibául neki; a forma és tartalom kölcsönös tökéletes kiengesztelése csak lángelméknek, s azoknak sem mindig, minden tekintetben sikerül.

Irt Zsutai lyrai-tan-és elbeszélő költeményeket A tiszta lyrában a le geredményesebben működött. E fajta költeményein, itt-ott némi halvány tréfa szeszélye által derítve, csendes busongás vonul végig, mely vad világfájdalomra lenne bajlandó, ha a szép érzete nem mérséklí. Legtökéletesebb lyrai verse az „Is ten veled“ című, mely leginkább mutatja, hogy a sok átélt szenvedés nem hogy kitérésre bírná a költőt de sőt a jövő jutalom reményében megnyugvásra bírja. Igen szép az „Oda,“ (42 l.) költői erővel irt mű, melynek hangja a zsoltárokéra emlékeztet; de nem tisztán lyrai mű s a hatást a második strofa utolsó sorában levő „röködő“ szó zavarja. — „Én nem fogok lenni soha“ — ha igazi érzés volt is a forrása, hatástalan költemény, s formája úgy szólván a tartalom árán van megvásárolva. Általában és ezt már mondottuk, Zsutai bírja a formát rimeit mesteriek; de a legtöbbszór hátrányára: szép rimeit kirívók is egyszersmind, mert a mesterin világosan látszik a keresettség, a mire pedig az e tekintetben is példány képe — Arany — nem igen ad példát. — A „Télen“ (27 l.) s a „Mezőn“ (33 l.) versekben vannak költői szólások; de a virágk ó r ó nak nincs már szirma és hijába gondoljuk, hogy szirma el ne halljon ha már egyszer az nincs; és az ilyen hangfestés:

— — — zsenge fűszál megzizerge,
Bolyg felette zöngicsélő méhek serge,
Fű zizenése, zsongása kicsi méhnek...

lehet természetesen találó, de határozottan költői. — A „Meddig hallgatok“ (38 l.) ez, versből, jobban elrendezve a tartalmat, s jobban megérelve az eszmét jobb költemény lett volna, hasonlóképen a „Muzsámhoz“ (40 l. címűből is, mely rimbravourt, de nem megtisztult izlést mutat. A „Betegség után“ (25 l.) megszokott panaszok, s a magyarok istenéhez címzett odákól (44

l.) Berzsenyi lantjának kölesönként varázsa kápráztatja szemünket; a „Honatyákhoz“ (47 l.) irt versen pedig a Tompa modora érzik, de nem a Tompa tiszta és hatalmas költői lelkének ereje. Könnyen folyik e mű, mint Zsutainak majd minden verse, de a gondolattartalmaságra nem tud oda vergődni, a hol csak harmadrangu költőket is látni megszoktunk. Oka ennek a többek közt talán a forma erőszakolt kitünősége is. Egyébiránt a kitünő rimek mellett ilyen is előfordul a költeményben:

Nem melegít muló t ű z e d

Siker füzérét felt ű z z e.

Mindezek mellett is azonban Zsutai legfigyelemre méltóbb mint lyrikus. A közvetlenség hatalmában van, verseiben lépten-nyomon gondos megfigyeléseket találunk s a nyelv geniusa sem ismeretlen előtte.

(Vége köv.)

Karácsony est.

Karácsony-est. . . künt szikrázik a hó.
Az ég miriád csillaggal tele;
Minden csöndes, kihalt az utczazaj —
Nyájas béke terül a földre le.

A házakon ragyogó ablakok — —
Gyertyák fénye csillan a hóra ki;
A büvös fa körül gyermekesoport,
Mind oly boldog, mind úgy örül neki.

A templomokban ajtatos hívők,
Tömjénillat száll a magasba fel:
„Gloria in excelsis“ — — zeng a kar;
Szegény, gazdag ma egyként ünnepel.

Az istenember születése ez — — —
Néma az éj, — kitéárom ablakom,
Eszembe jutnak gyermek éveim;
Hajh! másként volt akkor e szép napon!

Most szobám oly rideg, olyan üres,
Ne m ül itt senki — semmiünnepet,
Mint rendesen, elhagyott és sötét,
Nem keresi ezt föl a szeretet.

Forró köny perdül végig arczomon
És kezemre hajtom égő fejem;
— A kis Jézus óh! be elfeledett —
Messze, betegem fekszik kedvesem!

V. S.

Nagyváradtól — Budapestig.

— Uti naplóból. —

Hideg, esős deczemberi est volt. A szél sivitott és az eső nehéz cseppeit irgalmatlanul csapkodta a coupé ablakára.

Még egyszer kitekintettem az ablakon, azután kollegáimhoz fordulva elbucusztam.

— Jó utazást!

— Isten veletek!

Az, aki jó utazást kívánt nekem, elővett mellénye zsebéből egy kis sipot, három szakgatott füttyet hallatott, mire megszólalt az állomási csengetyű érezes hangja és — a vonat megindult. Néhány perc és a vonat kirobogott az állomásról.

Stephenson gőzöse hegyen-völgyön átrobogva ugy futott, mintha villám szárnyain vinne benünket.

Kinyitottam coupém ablakát s sokáig néztem a néma tájt, a felleget, mely oly mogorván tekintett felém, mintha életem ellen esküdött volna. Oly csendes volt minden; oly szomorú, oly néma a vidék! A pálya vonal mellett levő lombtalan bokrok száraz ágai dideregve konyultak össze s összezsugorodva egymásra, meg-megrezentek a hideg, a pajkos szellő érintésére, mely a néma tájt átfutotta. Ugy félhettek szegények a fagyos csóktól, melyet a hideg szellő rájuk lehelt.

Magam voltam a coupéban s ennek emberi gyarlóságomnál fogva végtelenül örültem.

— Legalább alhatom Budapestig, — gondoltam magamban és ez édes gondolattal azonnal hozzá is látam oly nyugvóhely készítéséhez, melyet a vasuton utazva, általában készíteni lehet. Aztán kész fekhelyemre dőlve, el-elgondolkodtam sok olyas dolog felett, a mivel egyébkor nem igen szoktam foglalkozni.

Csak hogy örömöm korai volt.

A legközelebbi állomáson kinyilik coupém ajtaja s belép azon egy vaskos uri ember: plaiddal, táskával, esernyővel s bundával ellátva. . . Nem szólottam, de ugy magamban szidtam szegényt, kit a végzet — vagy a kalauz szeszélye — épen az én közelembé hozott, hogy elrontsa negyedik éjjeletem is, melyet most nyugton átaludni hittem.

Ez „Nichtraucher Coupé!“ szólottam ismeretlen utitársamhoz, azon reményben, hogy ezáltal majd valahogy megszabadítom magam jelenlététől.

Csak hogy utitársam nem látszott e figyelmeztetés indokát ismerni, mert német nyelven egész flegmatica felelt:

— Jól tudom; ezért választottam e kocsiszakaszt.

— Hogy az ördög vigyen el Boszniába!

Ez utóbbi szavakat persze már nem mondottam hangosan, hanem csak magamban mormogtam azokat. Pedig nem adtam volna egy kir. koronáért, ha szépszerivel megszabadulok tőle.

Ismét csend lett.

Utitársam kezdé magát otthonosan érezni és mielőtt még a vonat a pályaudvarból kirobogott, már kényelmesen végig terült a velem ellenkező oldalon levő ülésen. Ha gyanítottam volna, hogy ily látogatáshoz lesz szerencsém, nem tudom, nem-e raktam volna tele gombostűkkel ama helyet, hol utitársam leereszkedett.

És ekkor eszembe jutott Porzó egyik elmés tárczája s mint a vízben fuldokló, fel is használtam tanácsát melynek ő annak idején nem vehette hasznát, de a mely

— így hittem — nálam megteheti ezuttal az óhajtott hatást.

Oda fordultam utitársamhoz.

— Uram! Én igen horkolni szoktam, ha alszom és igen félek, hogy ön nem fog ez éjjel aludni!

De Porzó is csak tapogatózzott és — felsült. Felsültem én is fülentésemmel.

Szapperlot, ez derék dolog, — válaszolá a német; — így legalább nem tehetünk egymásnak szemrehányást. Én is horkolok, még pedig — mondhatom — meglehetősen hangosan. Ha önt ez nem genírozza, miattam akár horkolhat reggelig. Ön bassot és primot....

— Hogy elvigyen — — —

Láttam, hogy ez emberrel mire sem megyek. Bele nyugodtam sorsomba és ama reményben, hogy valamilyen kép csak kiszabadulok majd kelepczéből ledöltem helyemre.

Csakhogy a legközelebbi állomáson az ajtó ismét csikorgott s midőn oda tekinték, két ur és egy nő vándorolt azon be. — Nem maradt egyéb hátra, mint az ujonan érkezetteknek helyet engedni. Nehezen tettem, de — „Noth bricht Eisen“ — még a vasuton is.

Az ülőhelyen kiterjeszkedett utitársamnak — ki már-már érezte Morpheus puha karjait nyaka köré csimpajkodni, — nem tetszetett, hogy coupénk ily váratlanul megtelt s én úgy vettem észre, mintha tüskös, vörös bajusza alá egy dörgedelmes „szapperlottot“, mormogott volna.

De végre is mi telhetett volna tőle egyéb — követte példámat és helyet adott az ujonan érkezett „szent háromságnak.“

Csakhogy ami, nálam öt másodperc alatt történt arra a német sógornak öt percnyi idő kellett. Láttam a bosszúságot, mely három belépő arczán setét felhőként vonult végig, midőn csak hosszas várakozás után foglalhatták el helyüket. Én azonban a világért sem szakítottam volna félbe a beállott csendet.

Végre nagy nehezen mindenkinek jutott egy-egy hely. A nő történesen mellém került; a két férfiú velem szemben foglalt helyet, míg a német szinte a nő mellett, az egyik férfival szemben kísérelt meg az alvást. Hogy mennyire ment szándékában, nem tudnám megmondani, mert a mellettem ülő éltés nő annyi kérdést intézett hozzám egy rövid perc alatt, hogy a legjobb akaratom mellett sem tudtam volna másra ügyelni, mint utitársnőm szavaira.

Szükségtelen mondanom, hogy az első kérdést közvetkezőleg intézte hozzám:

— Hová utazik Ön?

Százra egyet teszek, hogy ezer utazó közül kilencz-százkilenczvenkilencz e kérdéssel kezdi meg a beszédet.

Megmondottam neki, hogy a fővárosba utazom.

— Mi meg Szolnokig; szólott a nélkül, hogy kértem volna; legkevésbé sem érdekelvén engem az, hogy utazásának célja hol van. De válasza ezuttal még is megnyugtató volt. Illetlenség volt, beismerem, de nem tehettem róla: utitársnőm fentebbi szavaira kénytelen

voltam egy hangos „Ah!“-ban határtalan örömömmel kifejezést adni....

Tehát csak Szolnokig! Hála istennek! Így még nem veszett el minden reményem: még alhatom! — gondoltam magamban és én észrevettem, hogy utitársnőm e hangos „Ah“ után elpirul.

Néma csend.

Vis a viseink félköröket rajzoltak bobiskoló fejükkel a levegőben s egy-egy pillanatban már-már azt hittem, hogy karambolt csinálnak, a mint lelohasztott fejük egymás mellé ért.

És én mégis irigyeltem álmukat!

— Messziről jön ön?

— Nem.

— Bizonyára látogatáson volt!

— Nem, hivatalos dologban jártam.

— Igen?!

Ez ugyan csodálatos „igen“ volt s utitársnőm ez egyetlen szava majdnem a vért fagyasztotta meg ereimben.

Igen? kérdezte. De mily hangon és mily taglejtéssel?! Mintha csak azt akarta volna mondani: e szerint ön egyszerű hivatalnok!.....

És valóban a kedves asszony nem is soká titkolta el érzelmeit.

— Ön tehát hivatalnok? kérdezte fenhangon.

— Az vagyok. És ha szabad kérdeznem, miért csudálkozik ön ezen oly nagyon?

A nőt meglepte e váratlan kérdés. De csakhamar jóvá akarta tenni hibáját és nevetve szólott:

— Azt mondja ön, hogy csudálkozom? Valóban nem! Hisz ezen nincs mit csodálni. Férjem — amott a sarokban ül, — szinte akart már hivatalt vállalni, hogy legyen mivel idejét töltse; de én nem engedtem meg. Magasabb állás még megjárja, de alantas hivatalnoknak lenni nem valami fényes existentia.

— Ön téved asszonyom. A kisebb állásban levő hivatalnok ugyanazt teheti saját hatáskörében, a mit a magasabb állású tesz. Csak buzgalom kell és kedve a munkára. Ha férje csak időtöltésül akar hivatalt vállalni, igen helyesen cselekszik ön, ha ellenzi —

— És vajjon miért?

— Igen egyszerű oknál fogva. Időtöltésből hivatalt vállalni, épen annyi, mint juxból 3—4 hétre megházasodni. Nem tudom, mit szólnának a nők, ha csupa időtöltésből szeretnék őket.

Időtöltésből lehet vadászni, kocsikázni, szánkázni lovakat dressirozni, nyulakat agyon kergetni s más ezekhez hasonló dolgokat cselekedni. De hivatalt vállalni nem! A hivatal egy egész életet kér tőlünk és a ki ezt sajnálja feláldozni, az jobban teszi, ha nem szaporítja a herék számait.

Ez egyszer azt hittem, hogy utitársnőm elnyel tekintetével. Elfordult tőlem és egy szót sem szólott többet.

A kedves férj pedig ezalatt egyre bóbiskolt.

Egyszerre egyensúlyt veszítve, úgy oda vágta

fejét mellette ülő társához, hogy ez fájdalomában hangosan felsikoltott.

Ekkor vettem észre, hogy németünk is horkol. Alszik és horkol... Horkol iszonyatos hangon.

A nő ijedve ugrott fel helyéről s jól megpirongatta férjét.

— Hogy is tudsz aludni. Hisz már itt leszünk azonnal Szolnokra. Még leesel a helyedről.

De a férj nem látszott hallani a nő pirongató szavait... Csakhamar ismét elaludt és ismét czirkuláltatta fejét a levegőben.

Én szerettem volna nevetni a törtéteken s zsebkendőmmel eltakartam arcomat, hogy ne lássák a mosolyt, mely arcomra lopódzott.

Nemsokára valóban Szolnokra érkeztünk.

A nő egy hideg bókkal vált el tőlem.

A mint a kalauz kikiáltotta az állomás nevét s a kocsiszakasz ajtaját kinyitotta, a német oly gyorsan ugrott fel félig fekvő helyzetéből: hogy az átellenében álló „férjem uramat“ majdnem a földre lökte.

Bizonyára azt hitte szegény, hogy Budapesten vagyunk.

Csakhamar magunkra maradtunk. Németem erősen törölgette szeméit s hozzá látott ágyát újra megvetni.

Én nem sokat törődtem vele, — nekem volt mivel foglalkoznom... Kezemet szivemre téve, el-elgondolkodtam az elmúlt napok eseményei felett és egy nehéz sóhaj emelkedett ki keblemből... .

E sóhaj értelmét csak egy ismerte volna fel: — de ez nem volt mellettem... .

Hozzá szólt az, vajjon miként fogadta?... .

Wührl Jákó.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irta: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

Szerencsére egy újabb veszedelmes látogatásnak ürügye is elesett ezzel, minthogy az öreg asszonyság egészsége teljesen helyreállott, miáltal az orvos nem juthatott többé azon helyzetbe, hogy viziontlássa Camillát, azt is szilárdan feltette magában, hogy meg fogja kérni Spitter tanárt, hogy más collegát ajánljon madame Palmer házához.

És Werkheim — igen, ha erre gondolt, mérgesen forrt fel a vére s aztán mindannyiszor önmagával tanácskozott, hogyan lépjen egykori barátja elé. Szerencsére volt erre gondolkozni való ideje Düringnek mint-hogy a báró sürgős ügyekben, valószínűleg menyegzője végett, néhány napra elutazott. És végtére is — hogyan vonhatta őt Düring számadásra, őt, az élet emberét, kinek könnyed észjárása az egésznet ártalmatlan tréfának állíthatja oda örömezt bocsánatot kérve ezzel mosolyogva adván mindenféle kívánt elégtételt. Oh, már hallotta is, amint mondja: „Ne légy gyermek Ottó s

ne kívánd, hogy ily kicsiségért veszszünk össze; ej, hogy is gondolhattam volna, hogy oly közel fog érinteni ez! A dolog köztünk marad, megtanulod becsülni Camillát, ha egyszer feleségem lesz s mi jó barátok maradunk. Megengedem, hogy e történet mindenesetre hamis játéknak nevezhető, de csak a te javadra történt azt mint okos ember, már régen átláthattad, elviselhetetlen lánczoktól szabadítottalak meg s ezért sajátképp nagy hálát követelhetnék.“

S ami ez utobbi okoskodást illette, olyasvalami történt, ami Düring könnyelmű barátja előtt sem maradhatott titokban s mindenesetre még mindig kétségbe vonható jogot adott neki amaz állításra, mert midőn a fiatal orvos két nappal később haza jött, egy levelet talált az asztalon, melyben madame Strammer leányának Wirbel irodatanácsos ural való eljegyzésről értesíti őt.

Mosolygott rajta s mintegy a szabadulásnak érzete hatotta át szívét.

Csak a mási viszonykne alakult volna oly vigasztalan sötétté rá nézve s azzal minden szerelmi és élet boldogság is megsemmisült volna! De hisz meg volt a tudománya, melylyel bensőbben, mint a hogy már eddig történt, akarta magát eljegyezni. Azért kívánatos is volt neki már elég nagy, praxisának minden növekedése s ha ezelőtt fáradtan jött haza, néha kedvetlenül figyelt a csengettyű hangjára; ennek hangja most kívánatos lett előtte, meg az éji csengettyű-é is mely oly kötelességekre hívta, melyek legalább képesek voltak elűzni komor gondolatait.

Igy volt ez ma este is, midőn nyugtalanul fels alá járt szobájában s minden abbeli kísérlete daczára hogy többé rá se gondol, Camillára mégis mindig maga előtt látta a kedves, szép alakot, — midőn az öreg asszony, aki szolgálta, a szobába lépett s egy jegyet adott át, melyet egy szolgáló hozott aki válaszra várt.

Oh, nagyon is érezte szívének dobogásán, kinek a kezéből került ki e jegy még mielőtt felbontotta volna már tudta a gyöngé ibolyaillat nélkül is, mely kiáradt a papirosból.

„Mama ma este megint nagyon rosszul érzi magát, írja s ha a doktor urnak ezuttal nem esnék terhére, igen hálás lenne ha meglátogatná.“

„Talán holnap reggel?“ kérdezte a kint várakozó szolgálót. De ez igen aggodó arczal biztosította őt, hogy az uraság renkivül ohajtja, ha az orvos ur még ma este oda fáradna.

Igy hát a sötét utczákon keresztül az ő házába ment — oly uton, melyet még kevés nappal ezelőtt boldog szívvvel tett meg, lelke a napsugarakként fénylő és ragyogó képpekkel betöltve, melyek körüljászották mialatt most minden érzete és gondolata bus söt sötét volt, mint a sötét ködös ég felette. Még kevés idővel ezelőtt leirhatatlan üdvösséggel kereste a kecses kert salont, most félt tőle s rémülettel gondolt arra hogy be kell oda lépnie, mit, sajnos el nem kerülhetett, miután a házba léptekor a csinos szolgáló igazi behizelgő han-

gon kérte hogy sziveskedjék várni addig is a nagyságos kisasszony salonjában, míg értesítik jöttéről az öreg beteg asszonyságot.

Igy tehát belépett a kerti salonba, természetesen fájdalmas érzéssel s mennyire igazolva volt ez érzés, azt hisszük, hogy nem szabad elhallgatnunk a szives olvasó előtt, habár a diskreczio tiltja is, hogy körülményesebb értesítést adjunk egy oly párbeszédéről, mely annyira döntő volt e kis történet sajnosan komoly végére nézve!

* * *

Midőn doktor Düring a hercegeutcai házat elhagyta, önmagával és mindennel teljesen tisztában látszott lenni s ha arcát láthattuk volna, de ami a homály következtében nem volt látható oly nyugalmat olvasnánk vonásairól, mely szokás szerint azon pillanatot szokta megelőzni, midőn épen valamely komoly elhatározás megérlelése után ennek keresztül vitelét szándékozzuk; avval egyáltalában nem akarjuk mondani, hogy szomorú reménytelenség mutatkozott tekintetében, hanem ellenkezőleg biztosítjuk, hogy jobbára jótékony nyugalom kísérte őt e komoly utjában.

Csak egyszer állott meg gondolkozva s tért el aztán rövid megfontolás után ösvényéről, magában mormolva: „talán haza jött s otthon találok, hogy vele is egyszer mindenkorra végezzem a számadásomat.“

Legalább e tekintetben a szerencse kedvezett neki, mert midőn elérte Werkheim báró házat, az előtt látta barátjának ragyogó lámpákkal ellátott coupéját állani s meg tudta a szolgától, ki avval volt elfoglalva, hogy uti holmikát, kis ládákat és dobozokat hordott be a házba, hogy a nagyságos ur az imént tért haza a vaspályáról.

Vannak pillanatok az életben, melyekben az ember nem tekinti többé fáradságra érdemesnek, hogy látogatás alkalmával a komornokkal jelentesse be magát, melyekben egyenesen belép, hogy néma fejbizcentéssel vagy kurta „jó este“-vel mutassa be magát. Igy tett doktor Düring is midőn barátjának salonjába lépett, aki hálószobájában volt; épen a kezeit mosta, mit a viznek bugyogása is elárult s barátjának hangját felismerve kiáltotta: „Ugy, te vagy, Ottó! — csak nem történt valami — Camilla — Palmer kisasszony, akartam mondani, jól van-e, ugyszintén a mama is?“

„Mind a kettő.“

„Nos, hála Istennek“, mondta Werkheim báró, gyorsan a salonba lépve, „tudod, kedves barátom, vannak situatiók, mikor az ember előtt néhány napos távollét egy kis örökkévalóságnak tűnik fel.“

„Oh, értem azt.“

„De mindenesetre szép tőled, hogy még e késő órában is utánam nézsz — voltál ma oda át?“

„Épen a hercegeutczából jövök.“

„Az ördögbe, épen — — ugy hát történt valami s a mama beteg volt tán?“

„Jelentéktelen baj, szóra sem érdemes, nem is azért jövök, hogy ily késő esti órában még alkalmatlankodjam neked.“

„Nem?“

Werkheim báró ezzel először tekintett vizsgálva barátja arcára s valamit láthatott ottan, mi nem tett-zett neki, mert gyorsan hozzá tette: „Mért mondd ezt oly komolyan és ünnepélyesen?“

„Talán mivel olyan hangulatban vagyok s e módon szeretnék veled beszélni.“

„A—a—a—ah! hisz ez valami magyarázat eleje gyanánt hangzik — csak okos lépsz. Otto, hogy mindenesetre okosan lehessen veled beszélni.“

„Bizonyára.“

„Nos, ülj oda a karszékre — az Istenért ne abba, vagy legalább engedd meg, hogy elvegyem előbb a cartont, mely el nem bírhatja az összenyomást — ugy, köszönöm — add ide — mindamellett is jó szeretetre méltó fiu vagy s most meg is fogod tudni, mit tartalmaz az a carton — nézz ide! egy sált, a legfinomabb, valódi kaschmirt, ami csak van. De ilyesmire egy csepp érzéked sines, csevegett tovább, mialatt sokféle utirequiziteit, miket a szolgálta hozott be a kocsiról, kirakosgatta — „de elérkezik már — mindenesetre elérkezik annak az ideje s ha elérkezik, neked is ép oly kolossális gyönyörűséget fog okozni, mint nekem, ki e valódi kasmirsál végett két éjszaka voltam uton — kételkedve nézsz rám, pedig csak a teljes igazságot mondom — mert arra a czélra, a mire szántam, itt egyet se találhattam, mi szép és elég értékes lett volna.“

Düring, ki a karos székre telepedett, nem adott választ, mely képes lett volna megszakítani az utazástól kissé felgerjedt barátjának beszédfolyamát; igen kellemesnek látszott még neki, hogy míg amaz beszélt, összedehette gondolatait és teljesen megemberelte magát.

„Az ég tudja“, kiáltott Werkheim báró, „hova tettem azt, amit tulajdonképen keresek“ — gyorsan átkutatta egy kis uti táská tartalmát, hogy, miután egy csomó tárgyat kivetett, felkiáltott: „Abá — itt van — látod, öregem, a te számodra — a legszebb szivarszopókák egyike, a minőt csak találhattam — mert, minthogy most kedvedre dohányozhatsz, anélkül, hogy attól tarthatnál, hogy áru látás következtében meg nem tűrnek, ez a csinos szerszám tetszeni fog neked — nézz ide, valódi műremek borostyánból és tajtékból.“

„Te valóban nagyon jó vagy, köszönetet kell mondanom érte“, válaszolt Düring, de oly száraz hangon, mi a másíknak mindenesetre feltűnt volna, ha nem nyitotta volna fel épen azt a bizonyos cartont, hogy kissé felemelje a pompás valódi ind szövetet és gyönyörködje a szinek szépségében — „nézz ide“, kiáltotta aztán azzal a kérdéssel fordulva barátjához: „mondd becsületedre, vajjon láttál-e valaha ennél distinguáltabb és finomabb valamit?“

„Valószínűleg menyegzői ajándék — ez szokás.“

A báró fürkészve tekintett szemecinek szögletéből barátjára s aztán hangos kacagásban tört ki, mialatt mondá: „Ah megtudtad s így értem ünnepélyeségedet, de remélem, hogy nem vetted komolyan a történetet.“

(Vége köv.)

Uj év küszöbén.

— Gondolatok. —

„S én mégsem irlak oda tégedet,
Hol boldog évim feljegyezve vannak.“

Petőfi.

Jótekonny melegét árasztó kályhám előtt ülök, előttem a theásédény illatos tartalma párolog, kezemben a csibukot tartom és gyönyörködöm a valódi „kir“ gyűrűzve felszálló kék füstjeinek széles alakzataiban. — Gondolkozom. Olykor nagyobb gomoly füstöt fuvok ki és nézem, mi lesz belőle? Sűrű tömegben kovályog előbb, azután mind szélelebb oszlik, míg elvegyülve a szoba levegőjében, végleg eltűnik. Egyszerű tünemény, melyet a physika törvényei megmagyaráznak, mért jut hát eszembe most, hogy ezen megakadjak, össze hasonlitsam e füst eloszlását az emberi élettel? Mért jut eszembe e füstrel a mulandóság?

Egyedül vagyok szobámban. Körültem siri csend. Ide nem hallszik a zajongó, az életért küzdő város lármája. Mi az mégis, a mi gyertyám lángját lobogtatja s oly kísérteties tánczot járát vele? Bizonyosan légvonatot tolul be valamelyik ablakhasadékra s az okozza a láng mozgását. S mért gondolok mégis arra, nem vesznek-e körül szellemek?

A haldokló év felett virrasztok. Pár óra; nem. pár perc még s meg fog halni az elaggott, hogy hamvaiból megszülessék az új, a fiatal, a reményekkel kecségetető év.

Egy év! Miként magyarázzam e fogalmat? Hol keressem határait, melyek körülírják? Az alkotó örök időkre rendezte be a nagy mindenséget, a természet örökké mozgó kerekéi nem állnak meg, hogy egy időpontot jelezzenek s ime előáll a gyarló ember és azt mondja: eddig egy év; most most új idő kezdődik!

Uj idő? Nem; csak új számítás, emberi kiszámítás szerint. Hisz a természet holnap is csak az marad, a mi ma és évezredek mulva is ugyanazon rend szerint fog mozogni, a mint századok előtt mozgott. De a porszemnek, a parányi alkotásnak, melynek ember a neve, jól esik azon hitben lenni, hogy uralja a mindenséget, mely az ő beosztása szerint mozog, évekre és napokra oszlik.

Jól van Legyünk tehát emberek mi is és helyezzük magunkat arra az álláspontra, melyen azok vannak, kik az órákat az elhaló évnek szentelik.

Végéhez közeledik az év, melyet a keresztény naptár szerint 1878-adszor látott Krisztus óta megérkezni e sártömeg, melyen lakunk, mely türelmesen, hallgatagon nézi, mint jönnek és tünnek el az évek, miként egy régi nemesi kastély falai nézik a jött-ment bérlők ki és beköltözését. Némán türte, mint furtak, faragtak rajta; hogy eszközöltek újabb s újabb toldásokat, foldásokat; mint rabolták meg legdrágább kincseitől, behatolván mélyeséges fenekéig, megfosztandók éltető elemeitől is. Hallgatott. De a jó öreg földnek már fogytán van türelme. Meg-megrázza olykor vállait, figyelmeztetve a jövevényeket, hogy ők nem urak, csak zsellérek, jaj nekik, ha addig ásnak, míg a föld talapatát is aláássák..... Összefutnak a törpék és jajgatva kiáltják: reng a föld lábaink alatt, hová leszünk teremő isten!

Isten?..... Sajátságos; a porszemnyi ember, még jól megdolga megfelekedezik mindenről, csak zsebére gondol, de ha veszélyben van, azonnal istenhez fordul, De vajjon mit képzelsz a föld férge: ha létezik azon hatalom, mely mindenek felett uralkodik, fog-e fátyolt vetni büszke kérdésére, vétkes gögijére és segitend-e neki a veszélyben? Meg fogja csak egy ujját is mozdítani, hogy az általa megindított világegyetem mozgását megállítsa, míg az ember elfut a veszély elől? S nem érdemli-e meg, hogy a mindenség ura akadálytalanul engedje őt a vészbe rohanni, hogy vége legyen a nyomorult világnak, milyenhez rosszaságra az özönvíz előtti hasonló nem volt. Nem. Az az örök hatalom ott fenn, melynek létezését a természet-tudományok haladása sem dönthette meg, végtelen türelmellel bír. Parancsszavára megszűnik forogni a föld, nyugodtan türi a parányi férgek turkálását. A jövevény pedig, amint a vész elmúlt, lázas tevékenységgel ás tovább, éjjelt napallá téve keresi azt a fényes érczet, melyből soha sem birhat eleget: az aranyat.

Az arany! Ez a mammon, a gonosz e kutfeje

mikor fog kifogni a föld kebeléből, hogy meg-
hiusuljanak a lihegve kutatók reményei? Meddig
nyulnak azok a vékony sárga erek az öreg föld
gyomrában, melyek után bolondul ifju, agg. férfi
és leány, mely előtt meghódol a tisztesség, ledől
az erény, megtörik a becsület s melyért mindent
lehet venni, csak boldogságot nem? Hát sohasem
lesz ennek vége? Ugy volna megírva az örök
könyvben, hogy az aranyborju imádása véget ne
érjen, mindörökké tartson? A jövevény bizton öl-
hessen, rabolhasson, büntetlenül huzhassa le jöve-
vénytársáról a ruhát — hogy aranyért bece-
rélhesse?

Lehetetlen! A végnek mely oly sokáig várat
magára, be kell következnie. Az aranyimádás kor-
szakának véget kell érni. Nem lehet már messze az
idő, midőn meg fog jelelni a glóriától körülsugárzott
alak: az új kor szelleme, a szabadság, testvéries-
ség és becsületesség szelleme, hogy kikorbácsolja a
mindent megszenteltelenítő kufárokat, üzéreket;
meg fog nyilni a föld kebele és feltoluland a láng,
hogy hamuvá változtassa azt a sárga kincset, melyet
századokon át bálványként állítottak maguk elé az
emberek.

Hogy fog e vég bekövetkezni? E késő órában
eme gondolat merül fel agyamban. Miként változhat-
tik meg a mai ember, hogy holnap mint új ember
tünjék fel egy új világ közepette? Levethetkezi-e
azokat az átkos szokásokat, kiszakíthatja-e agyából
a velőt, mely a szennyest, az aljas után üzi, kergeti?
Avagy véget kell érni a mai világnak egy újabb özön-
viz által; tűz, égiháboru, kénköves eső fog-e hullani,
hogy az elvetemülteket megsemmisítse?

Nem. Mindez nem volna elég büntetés. Másként
rendelik az ember sorsát. Egymás keze által
kell a föld büszke fiainak elveszni, sa-
ját találmányaiknak kell őket megölni, melyekre oly
büszke, melyekkel maga ellen hívja az eget.

Már töltik az ágyukat, a lóport, a dynamitot
hegymagasságu halmazokba rakják; már élesítik a
kardokat, melyek nem mint egykor, a szent szabad-
ságért fognak megcsendülni, hanem az arany birásá-
ért vivandó küzdelmet fogják eldönteni. De e küzde-
lemben egyik fél sem jutand győzelemre, mindkettő-
nek halálküzdelme lesz az s aki győzni fog, az az új
szellem lesz, mely megteremti az új világot, az
aetheri, a mennyei világot, milyennek az alkotó kép-
zelte a teremtés művét, s amilyen az csakugyan lett
volna, ha embert nem teremt.

Lámpám nagyot lobban és kialszik. Sötétségben
maradok, csak kályhám vörösen izzó parázsa vet
halvány világot a falra, melyen mint kísértetek táa-
czolnak a tárgyak megnagyított alaku árnyai. A
csendet mi sem zavarja meg. E csend a megjósolt
vég volna?...

Nem. Merengéseim közben átjöttünk az új évbe,
melynek reggele rám virradt gondolataim között. Hiu
ábránd, csalfa délibáb volt mindaz, a mi a sötétben
szemeim előtt elvonult, a boldogság, az egyenlőség,
a vallásszabad-ág, az ipar és munka diadala, a fel-
világosultság, az örök béke mind csak képzeletben
vannak meg.

Ajtómon kopogtatnak. Merengésemből felri-
asztva nyitom azt ki és szolgálmat látom előttem.

— Boldog újévet kívánok, — szól és alázatos
mosolylyal nyújtja elém — tenyerét.

Ah, hiszen még csak az 1879-ik év következett
be, mikor még mindig a pénz az ur, a hatalmas!

Uj év, ezernyolczszázhetvenkilencedik év, én
nem üdvözöllek tégedet, én nem irhatlak oda, hol
boldog évim feljegyezve vannak, mert nem hozhatod
meg azt, a mi után epedek. . . .

E. Illés László.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

— „**Rugott csillagok**“ czim alatt f. januárban je-
lennek meg Don Pedró humoros költeményei.

Egy kötet ára 1 frt. Diszkötésben 1 frt 70 kr. Kiál-
lítása a legdiszesebb lesz.

Gyűjtőknek 7 előfizető után 1 tisztelet-példány
küldetik.

Az előfizetések a „Bolond Istók“ kiadóhivata-
lába küldendők, Budapest, himző-utca 1. szám.

— **Pestalozzi** válogatott paedagogiai munkáit ki-
adja Zsengeri Samu, fővárosi tanító.

Pestalozzi válogatott paedagogiai munkái mintegy
négy kötetre fognak terjedni, melyek a következő jele-
sebb dolgozatait tartalmaznak:

I. kötet. „Egy remete esti órái.“ — „Pestalozzi ta-
nitása módja.“ — Hogyan oktatja Gertrud gyermekeit.“
— Ezek szorosán vett methodicai munkái.

II. kötet. „Hattyudal.“ Ebben egész paedagogiai
működése és önéletrajza tárul elénk.

III. kötet. „Mesék és alkalmi beszédek.“

IV. kötet. „Vegyes dolgozatok.“

Ezen összeállítás a hazai és külföldi legjelesebb pae-
dagogusoknak tanácsára történt.

Az egész mű 10—12 füzetben jelenik meg, s mind-

egyik füzet 6—7 iv terjedelmű lesz a legcsinosabb kiállításal

Egy-egy füzet ára 50 kr.

A füzetek ára kézbesítéskor fizetendő le.

Minden hónapban megjelenik egy füzet.

Egy-egy kötet 3 füzetből áll.

Gyűjtőknek 10 példány után egy tiszteletpéldány jár.

Egyes megrendelések legcélszerűbben levelezési lapon eszközölhetők (Budapest, V. ker. akad. utca 3. sz.)

Az aláírások legfőleg 1879. jan. 1-ig küldendők be.

— **Iskolai- és Népkönyvtár** című közlönyét az iskolai- és népkönyvtárakat terjesztő központi bizottságnak szerkeszti és kiadja Dolinay Gyula. megjelen havonkint egyszer, a hó első napján — újból ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Előfizetési feltételek : egész iskolai évre 2 frt, fél-évre 1 frt. (Negyedévi előfizetés nem fogadtatik el. — Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, Jóssefváros, Sándor-utca 1459. sz. (Vasutca és Sándor-utca sarkán.)

„**Képzőművészeti Szemle**“ című illusztrált havi közlönyt indít meg Prém József, az orsz. magy. képzőművészeti társulat másod-titkára. Üröpítő, jeles munkatársak és hazai művészek által támogatott vállalat ez, melyet melegen ajánlunk t. olvasóink figyelmébe is.

Munkatársai lesznek : dr. Ballagi Aladár, Barabás Miklós, Berényi László, Bubics Zsigmond, dr. Czobor Béla, Findura Imre, Greguss Ágost, György Aladár; Haan Lajos, Havas Sándor, Ipolyi Arnold, Keleti Gusztáv, Kertbeny Károly, Keszler József, Maszák Hugó, Maszlaghy X. Ferencz, Mudrony Soma, Myskovszky Victor, Orlay Soma, dr. Pasteiner Gyula, Pulszky Ferencz, Pártos Gyula, Römer Flóris, Szana Tamás, Szász Károly, Sonnenfeld Zsigmond, Szentgyörgyi Ottó, dr. Thallóczy Lajos, Zichy Antal, Zisilinszky Mihály.

Előfizetési feltételek :

A „Képzőművészeti Szemle“ havonkint egyszer jelen meg két ivnyi tartalommal s ára :

Egész évre 4 frt. — Félévre 2 frt. — Negyedévre 1 frt 30 kr.

Az előfizetési pénzek (legcélszerűbben postautalványnyal) a „Képzőművészeti Szemle“ kiadó hivatalába : Zöldfa-utca 39. sz. a. küldendők.

— **Gajmossy Iván** 6 év óta elszórtan megjelent jobb költeményeit újakkal szaporítva, előfizetés útján 1 kötetben szándékszik kiadni. Az előfizetési összeg — 1 frt — saját címe alatt f. é. február 15-ig Szilágy-Szt-Királyra küldendő. A költemények megjelennek márcz. derekán.

— **Uj zeneművek.** Tábornszky és Parsch zeneműkereskedésében megjelentek : Négy kedvelt népdal. 1. Ritka ritka ritka búza. 2. Sarkon van a Buza János koresmája. (Minden este fuvolázok sokáig). 3. Békót vertem. (Temetőben láttalak meg.) 4. Sötét az éj. Énekhangra zongorakisérettel (vagy zongorára külön) alkalmazta Huber Sándor. Ára 80 kr.

— **Gyakorlati utmutatás** a házosztály- és házbér-

adóra nézve, hasznos utmutatás házbirtokosok, házbérlők stb. részére összeállította és irta Besse Sándor, kir. adófelügyelői helyettes Debreczenben, megjelent csinos kiállításban Kutasi Imre nyomdájában. Igen használható és ajánlandó munkácska. Ára 30 kr.

— **Erődi Dániel**, az itjabb költői nemzedék egyik megkülönböztetett jelese nek Ujabb költeménye megjelentek egy csinos kötetben. Ára 1 frt 50 kr. Ezen költeményfüzérre egyelőre csak utalunk; bővebb méltatását főtartván magunknak.

— **A „Képes Családi Lapok“** 5-ik füzete — kiadja Mehner Vilmos Budapest, IV. Kalap-utca 4. sz. — következő érdekes tartalommal jelent meg :

„Két asszony.“ Elbeszélés Vértesi Arnoldtól. — „Álarcz.“ Beszély, Dyherrntől. — „A légen át.“ Beszélyke, Lilla Félixtől. — „Az anya boldogsága.“ Költemény, Kulifay Edétől. — Haider Effendi nejének a „papucspénze.“ Történet a Bosporus mellől. — „Borzaszó ébredés.“ Egy elhunyt irataiból. — „A ravasz Péter.“ Humoreszk. — „A hálószoba.“ — Schubert Ferencz. — „Japán fővárosa.“ — A róka. — „Versenyfutás a farkasokkal.“ — „A legjobb csokoládé.“ Életkép. — „A természetből.“ — „Hasznos tudnivalók.“ — Különfélék. — Apróságok.

Képek : Schubert Ferencz. — Tűzvész Yeddóban. — Az anya boldogsága. — Rókák az erdőben. — A farkasok előtt. — A szeretetreméltó nevelő.

Mehner Vilmos ezen lapja össze nem tévesztendő a „Családi lapja“-val, mely állítólag megszűnt, s mely ellen oly sok panasz kering.

Debreczeni színház.

(W. G.) M. é. decz. 30-án a színházlátogató közönség ritka műélvezetben részesült. Színrekerült Hamlet Arany fordításában. A dán királyfit Mándoky személyesíté, tőle még sohasem látott drámai erővel és tanulmánynyal. Klaszszikus szerep gyöngé színész kezében utálatos torzzá fajul, míg hozzá értő, kellő kvalifikációval — szellemi és fizikai kvalifikációval egyaránt — bíró színész különösen a shakespearei hősökkel a legnagyobb műélvezetet képes nyújtani egy műértő közönségnek, mely alkotásait aztán kellőleg méltányolni is szokta. De épen azon tökélyi követelmények, melyek az ily szerepek méltó kivitelére föltételeztetnek — találhatók föl csak kevés, különben a szó szoros értelmében valódi színművészen is. Azért egy Rossi, egy Salvini innen és tul az oceánion egyaránt a legnagyobbcsudálatra és hódolatra talál.

Mándoky Hamletje előképek után készült. Ezzel még nem mondtuk, hogy ezen alakítása teljesen nélkülözi az eredetit. Sőt sok tekintetben találtunk is Mándoky Hamlet-jében eredetiséget és ez abból áll, hogy a Rossi-féle Hamletet bizonyos engesztelőbb, lírikus alapszínzettel adta és ha Mándoky ez estén nem oly rekedt, mint a milyen tagadhatlanul volt — a helylyel-közzel enyhébb hangcsengést igénylő szólamok és elmélkedések még jobban sikerültek volna neki. Egyben azonban Mándoky is mes-

teri volt s ez a meghalási jelenet. A haldokló embert, s különösen a haldokló Hamletet ki sikerülten tudja ábrázolni, már ez egyért is megérdemli a koszorút. Hamletre születni kell a színésznek és Mándoky sok tekintetben hivatottnak mutatta magát e szerepre, mi mindenesetre a legnagyobb dicséret, mit róla ez esti szereplését illetőleg mondhatunk.

Az újévet a debreczeni színészegyesület Argyillal és Tündér Ilonával kezdte meg, mely darab ugy a fényes diszleteknél, mind annál fogva érdemel különös fölemlítést, hogy egészen zsufolt házat teremtett a pénztárnak, és olyan lerogyásig megtelt karzatot, a melyet még Debreczenben nem láttak, hogy szerencsétlenség nem történt csak is Jeney István v. kapitány tapintatos intézkedéseinek köszönhető.

Január 2-án színrekerült itt először Schweitzer új vigjátéka: Járvány melyről elég annyit mondani hogy nines oly finoman földolgozva mint a hogy azt a francziák értik.

Helyi tárogató.

— **Boldog újévet kívánva** 1879-re — nyújtjuk át ezennel a t. olvasó közönségnek lapunk, a „Déliabab“ III-ik évfolyamának idei 1-ső számát és ajánlva a „Déliababot“ Debreczen és a Vidék összes t. lakosainak becses figyelmébe, a lapra tömegesen pártoló előfizetéseket kérjük, hogy Debreczen v. és Vidékének ezen egyetlen szépirodalmi és valódi irodalmi színvonalon álló lapja mi hamarabb fővirágozhassék és gyarapodjék!

— **A debreczeni iparos ifjak** Önképző- és betegsegélyező-egylete 1879. évi február 1-én szombaton a „Korona“ szállodában saját pénztára s beteg-alapja javára zártkörű táncvizalmat rendez. A táncvizalom kezdete este 8 órakor. Szünet alatt az egylet dalárdája fog működni. Belépti díj személyenként 1 forint. Felülfizetések a jótékony cél iránti tekintetből köszönettel vétetnek s hírlapilag nyugtáztatnak. Belépti-jegyek — a meghívó előmutatása mellett — előre válthatók Stiber János ur czepléd-utcai cipész üzletében, Huber József ur váradi-utcai férfi-szabó üzletében, és este a pénztárnál. Zenész Boka Samu és fia. Jó ételek és italokról a szálloda bér-ölje Jónász Lipót fog gondoskodni. A rendező-bizottság.

— **A depr. irodalmi és művészeti kör** ivtartóit, vagyis azon t. hölgyeket és urakat, kik a kör szervező bizottságától tagok gyűjtésére aláírási ivateket elfogadni szivesek voltak, — ezennel tisztelettel fölkérjük, hogy ezen ivateket — melyeket már f. évi január 1-ig vagy a főiskolai könyvtárba vagy lapunk szerkesztő-kiadó hivatalánál (Debreczen, Varga utca 2256) kellett volna átadni, most már e két czim valamelyikére mulhatlanul beküldeni kegyeskedjenek, hogy a szervező bizottság az aláírás eredménye felől kellőleg tájékozva lévén — a szükséges további lépéseket a kör érdekében mielőbb megtehesse.

— „**A bécsi akad. magyar olvasó és társas-körben** egy bizottság alakult a czélból, hogy az említett egylet javára Bécsben egy bált rendezzen. E bál jannár 30. fog tartatni és remélhető, hogy előkelő és nemzeti jellege által egyike lesz az idény legérdekesebb ünnepé-lyeinek. A bizottság következőkép alakult:

Elnök: Gróf Festetics Pál II.; alelnök Gr. Vay Olivér; főjegyző: Pintér Gyula; aljegyző: Bellaágh Zsigmond; pénztárnokok: Bierbauer Victor, Gróf Gyürky Pál, Báró Schell Rezső, Gr. Wickenburg István; ellenőrök: Borbeck Victorin, Báró Döry Miklós, Wodianer Rezső; biz. tagok: Gr. Andrássy Tivadar, Gr. Andrássy Gyula II., Gr. Andrássy Géza, Bárczay István, Cseh Marcel, Darvas Antal, Gr. Erdődy Károly, Fenyvessy Ferencz, Gr. Gyürky László, Gr. Károlyi László, Kvassay István, Majláth József, Ögr. Pallaviciné Alfonz, Péchy Gábor, Rothkugel Arnold lovag, Sjóóner Ferencz, Dr. Tschögl Vilmos, Szirányi Géza, Gr. Wenkheim István és Gr. Zichy Antal.“

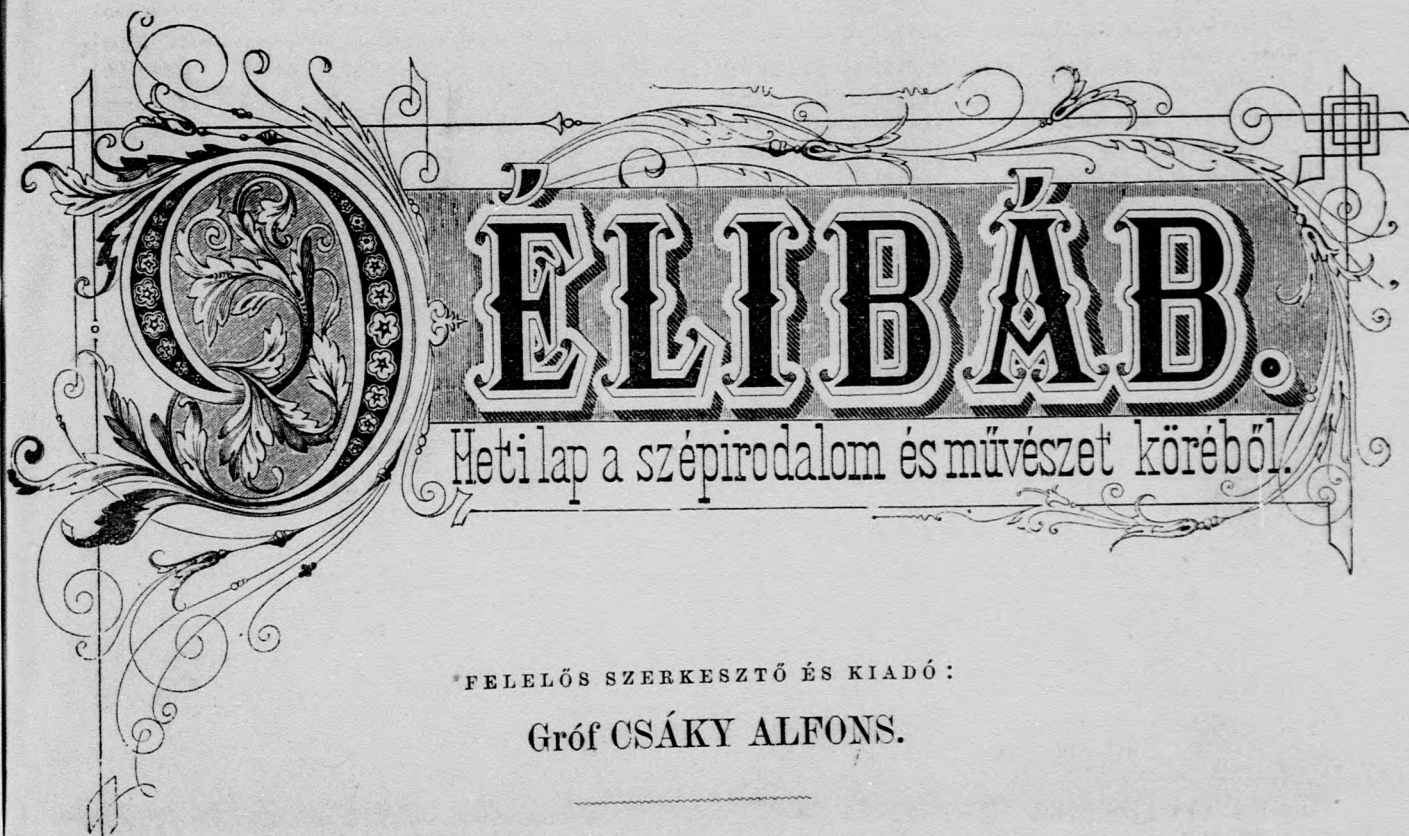
A magyar bál-bizottsága nevében
Gróf Vay Olivér alelnök.
Pintér Gyula főjegyző

— **A budapesti kir. tudományegyetemen** az 1878 9. II. tanfélévi beiratások 1879. január 11-től 21-ig tartanak. — A szülész női tanfolyamra a beiratások január 11-én kezdődnek.

A világ legidősebb embere, a londoni „Lancet“ orvosi hetilap szerint Bagotában (San-Salvator) él. 180 évesnek mondja magát, de szomszédjai azt állítják, hogy idősebb. Fél spanyol származásu, neve Solcs Mihály; 1712-ből, mint mondják, ismeretes egy aláírása. Dr. Hermander, ki róla a tudósítást írja, kerti munkában találta ezt a Matuzálemet; bőre pergamentszerű, haja hófehér s ugy borítja mint egy turbán. Csak egyszer eszik napjában — félóraig, mert azt hiszi hogy 24 óra alatt, — nem lehet többet emeszteni, mint a mennyit az ember fél óra alatt megehetik. Minden hó első és 15. napjain böjtöl s annyi vizet iszik a mennyit bir. — A legtáplálabb ételekkel él, s mindent csak hidegen eszik.

TARTALOM: 1. Előfizetésre fölhívás. 2. Szerelem filozófiája. (költ.) Reviczky Gyula. — 3. Végzetes sakjátszma. (Elbeszélés.) Irta: Hamar László. 4. Zsutai János költeményei. Igmándi József. 5. Karácsony-est. (költ.) V. S. 6. Nagyváradtól — Budapestig. Wühl Jákó. 7. Hamis játék. Irta: Hackländer F. W. ford. Aradi J. 8. Tárca: Uj év küszöbén. E. Illés László. 9. Hírek az irodalom, művészet és közművelődés teréről. 10. Debreczeni színház. 11. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Saktalány. Számrejtvény. A helyesen megfejtők nevei. A szerkesztő üzenetei. Vegyes. Hirdetés.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1879.

HETI NAPTÁR.

Január.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-oros naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
4 Szomb.	Titus püspök	Izabella	23 40 vértanu	9 Sab. Vajeg.	7 52	4 18	952	346
5 Vasár.	E Telesfor pápa	E Simon	24 A 29 Eugenin	10 Böjt, Jer. os-	7 52	4 19	133	5 0
6 Hétfő	Vizkereszt	Vizkereszt	45 Nagy karácson	11 (tromlása)	7 51	4 20	228	6 1
7 Kedd	Bálint, Rajm.	Bálint	26 Egypt. futás	12	7 51	4 21	333	654
8 Szerda	Szörény ap.	Fodor	27 István vért.	13 Eliaczim	7 51	4 22	445	743
9 Csütör.	Marcellin Julián	Erős	28 20009 vértanu	14 Enosz	7 51	4 23	6 3	821
10 Péntek	Vilmos püspök	Ernö	29 Aprú szent.	15 Ezekias	7 50	4 24	720	850

SAKTALÁNY.

(Lóugrás szerint megfejtendő.)

Mikola Lászlónétól.

mo	latt	Jobb	és	Pi	fák	ni	lej
vol	ni	kat	a	mély	fe	hen	hüs
És	ál	Tit	ni!	min	tó	te	mod
él	na	dent	nagy	nyü	ti	dent	ni
Bó	vég	ket	kon	ga	zött	Ál	ni
tán	va	lint	Min	ej	kön	lenn	kő
te	lenn	so	hen	á	gad	Mint	lenn
lyog	pi	len	ni	mo	ni	lom	nyu

SZÁMREJTVÉNY.

Miczislától.

- 12, 21, 8, 5, 24. Magyarország egyik kisebb folyója
Király hegybe ered, ömlik Dunába.
- 26, 21, 13, 4. Hazánknak egyik koszorus költője,
Az Isten őt még sokáig éltesse.
- 20, 5, 8, 15, 21, 19. Forró nyári nap után a természet
Evvel éleszt fel szomjas növényeket
- 28, 14, 22, 12. Bus kedélyed ez miúdig felvidítja,
Vig kedélylyel pedig villanyoz
tánczra.
- 16, 7, 25, 3, 5. Európának legnagyobb folyama,
Nem is mondok most tehát többet
róla.
- 27, 10, 11, 9, 10. Németországnak ez egy királysága,
Nevezetes banya és műipara.
- 23, 18, 14, 1. Négyet ismertek illet a régiek,
Számok most már jó sokra növe-
kedett.
- 1—28. Széchenyinek egyik ismert mondása
Melynek teljesedtét az isten adja!

A „Délibáb“ 51-ik számában közlött sak-talány
érteménye a következő:

Azt mondtam hogy nem szeretek,
Soha többé életemben,
Most azt mondom ilyen bolond
Fogadásom, több nem leszen.
Igaz hogy volt elég okom
Megátkozni a szerelmet,
A mely oly setétre festé
Lehunytával életemet!

A számrejtvény pedig, „Szilágyi Erzsébet“
— Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:
Gróf Csáky István, Gróf Csáky Natalie, Bérczy Ilon,
Vecsey Margit, Német Jolán, Buday Vilma, Sárossy
Berta, Fekete Róza, Kis Albert, Hevessy Ernő, Várkövi
Iren, Erdélyi Gyula, Szirmay Jolán, Kádas István, Pap
György Tóth Ferencz, Szelléry Emma, Havassy Judith
Nagy Imre, Lgif: Farkas Guszti, Gróf Csáky Adorján,
Knol Jozsefa, Teressy Szerafin, Wolf Mariska, Péchy
László.

A szerkesztő üzenetei.

B. F. „Nincs kedvem“ „Nagy a bajom“ — nem
használhatók.

Rosenblüth J. M. Keresztesen. Az ön küldem-
nyei nem válnak be.

R. Gy. Budapest. Köszönet. Legyen mielőbb
szerencsém.

J. D. Budapest. A lapokat küldtem; nem tudom
hová tévedtek; közleményei jönni fognak.

E. S. E. Veszprém „Egy szerencsétlen naplójából“
nem egy két hibát kellene jelezni mert az egész
rosz — nem használható.

„Az új évre“ Ennél jobbat kaptunk.

V. A. Lőcse. Levelezéseit szívesen veszszük.

J. I. Helyben. A próbát hozzuk — a versek sem
maradnak el.

Dr. M. S. Arad. E napokban elküldöm.

S. I. Helyben. A saktalányt igen, de a verseket
nem használhatjuk.

V e g y e s.

„Dubarry grófnő“ selyemharisnyái. Nehány évvel XV. Lajos halála után Dubarry grófnő visszavonult Lucienne s nevű várába, hol barátságos viszonyban élt sok értelmes és szeretetreméltó férfival; az akkori idők jelesei közül e körben, melyet gyakran gyűjte össze maga körül, egy sem hiányzott.

Egy estve, ősz vége felé, magánosan fekiüdt benyilójában a pamlagon, s fal-órája ingájának örök mozgásait vizsgáló gondolatokba merülve, ábránd képektől pepszgett feje, ragyogó, sokat mozgott hajdanára gondola, s a szakadó; eső még inkább elsüllyeszté álmadozásába.

Komornája, Geneveva, lépe be s felveré őt gondolkozásából.

— Nem hívtalak! — szólt bosszankodva hozzá.

— Nehány pillanatig beszélni akartam kegyeddél, méltóságos grófnő asszonyom, s tudván, hogy egyedül van, használandónak véltem az alkalmat.

E szavak után el akart távozni a komorna; de a grófnő jelt ada neki, hogy kész kihallgatni. — Geneveva kezdé.

— Roger asszony meghalt és tizenégy neveletlen gyermeket hagy hátra; kegyes emberek tizenháromat magukhoz vettek azok közül, csak egy fiu van még hely nélkül; szépen ir.

A grófnő fejét rázta. Geneveva nem látszék azt észre venni s folytatá. „A szegény fiu 16 éves, szelid, bizalom gerjesztő, de ha gyámot nem talál, naplopó lesz belőle. Ha grófnő asszonyom...“

— Tudod nincs többé befolyásom, — az csak annyit tenne, mint őt hiu reményekkel kecsesgetni.“

De még is jó szíve sugallatát követve megengedé, hogy Geneveva néhány hétre helyet ada neki a várban s így Jules Roger a várba költözött.

Elfogulatlan gyors beszédmódja, szép fekete szemei, s hatalmas magatartása igen szólának mellette s ennél fogva belépte után néhány nappal a grófnő magántitoknokává emelteték.

A grófnőnek gyönyörére szolgált vele gyakran testvéreiről csevegnetni, az ifjura pedig nagy benyomást tön tekintete, majd nehezére esék a grófnő nélkül lenni, mert röviden mondva, halálosan szerelmes lön belé. Ha a grófnő kiment a kertbe, ő követé... ha bezárkozik, magában akarván maradni, bizonyos lehe, hogy magához közel találhatja, ha jelenlétében más férfival barátságosan beszélt, majdnem dühbe jött.

Dubarry asszony soha sem figyelt védenze magaviseletére, vagy legalább úgy mutatá, mintha nem figyelne rá, s szerelmes gyermeksegeit csak hálás elismerésnek tekinté. — De egy különös eset fölnyitá szemeit és komolyan megharagudott rá, vagy inkább úgy tön mint-ha haragudnék; mert utóljára mégis csak örül a tetszavágyó, ha egy imádójával többet foghat diadal-kocsija elé. — Egykor egy esős napon a parkban sétált a grófnő s hazatérvén, nehogy megfázzék, czipót és harisnyát cserélt, de egyszersmind Julest is magához hivatá,

hogy a nemsokára tartandó ünnepélyhez parancsokat osszson ki neki.

Másnap reggel Geneveva lélegzet nélkül rohant be a grófnő szobájába s elbeszélé, hogy kétségkívül tolvaj van a háznál, mert egy selyemharisnya hiányzik. Dühében egy cselédet sem kimélt; gyanuja majd erre, majd amarra esett.

Még Dubarry aszonyság kedvenc négerének Zamorának*) becsülete is megtámadtaték. Geneveva kérésére ő is kihallgattaték, Jules, ki épen jelen volt, igen nagy zavarba jött. A mint Zamora belépett, hogy zavarát eltakarja, ellene rohant s szokása szerint birkozásra ingerlé. A vitában, mely közte és a fekete között kezdődött felgyürödék Jules ruhája s a grófnő meglátta elveszett harisnyáját, melyet az ifju karperecz idomban ábrándosan felkötött karjára.

A grófnő távoást inte Zamorának és komornának kik mitsem vettek észre belőle; s midőn magába volt Jules-lel haragot szinlelv e megdorgálá: — „Hogy hagy hatál ily rut gyanut az ártatlanokon engem majdnem azon igaztalanságra kényszerítve, hogy hü cselédeket elűzzek?“

— Ah kegyelmes grófnő — felelt Jules panaszos arcczal — ne pirongasson meg. . . beteg valék. . . karom meggyuladt, és... (vérpirosan s akadozva mondá ezt) azt verték fejembe: meggyógyul a gyuladás, ha oly selymet göngyölök rá, melyet oly asszony hordoza, a kit szeretek.

A grófnő hangos kacaját üte ezen szerelmivallás fölött, mely az elveszett harisnya által fejlődék ki; de Jules, miután a „szeretek“ nagy szót kimeré mondani, indulatosan folytatá: — A harisnya megtartá éltemet, de vigasztaljon is, midőn azon szerencséhez nem juthatok, a mely mindenek fölött boldoggá tenne; halálom óráján is szívemhez szoritandom.“

A grófnő majd megfult nevetében ezen plátói szerelem hallására... Geneve belépe s hirdeté hogy Beaumarchais vár de szokatlanul komor volt, arczán a rosz kedv mélykinyomata látszott mely éles ellentétet mutatott Dubarry csintalan jó kedvével. Ez okból következő szóváltás támada közöttük.

— Kegyed ma igen szomorúnak látszik.

— Ön pedig rendkívül vognak, az imént egész a botorságig kaczagott.

A költő épen „Figaró menyegzőjének“ tervén dolgozott, — Dubarry grófnő elbeszélé neki kalandját. Eleinte kevesett figyelt reá amaz, de utóbb figyelmes lön. Homloka komoly redői eltűntek s mikor Lucienest elhagyá, vig és jó kedvű volt.

Másnap reggel Jules kedves harisnyája birtokában elutazott, — asszonya parancsa szerint — Hollandiába Dubarry János grófhhoz, kinek fontos követséget vitt

*) Zamora, ki asszonyának sokat köszönhetett, ki sok éveig szolgálatában állot, s tőle jótetekkel halmoztaték el, feladá őt 1793-ban a forradalmi ítélő széknek s a guillotine alatt kelle meghalnia. Ismeretesek kétségbeesett utolsó szavai kegyelemért: Encore un moment monsieur le bourreau. (Csak egy pillanatig még hóhér ur!)

által, Beaumorchais pedig Figaró menyegzőjének 2 dik felvonásába beszötte azon igen kellemes jelenést hol Almazia grófnő szép keresztfiának karján fejkötőjének azon kék szalagát leli meg, melyet Cherubin Susanna lopott el.

Különös törvényszéki jelenet. Nem régiben egy szép fiatal hölgy egy bírói személyhez jött, s hozzá következőleg szólt:

— Lehet szerencsém önnel szólani? —

— Parancsára állok asszonyom, csak azt az egyet kérem hogy hangosabban beszéljen.

A hölgy elpirul és zavarodva tekint körül. — Istenem a tárgy oly kényes.

— De asszonyom, tudnom csak még is kell, ha szolgálatomat akarja.

A hölgy mindig zavartabblesz. — Nem szolgálhatnék önnel négy szem közt?

— Lehetetlen asszonyom, én itt úgy állok kegyed előtt mint tisztviselő törvényszéki teremben. Kegyednek irás van kezében; talán ben foglaltatik, mit szóval akar előadni.

Nem uram, én csak esküdni akarok, esküdni a legünnepélyesebb módon!

— Mire akar esküdni tehát? — Bocsáson meg ha viszonyaim kényszerítenek, hogy nevemet s lakásomat elhallgassam. Én csak azt fűdözhetem föl, hogy férjem hosszabb időre elutazott és én egy ünnepélyes esküt akarok a törvényszék előtt tenni, hogy hozzá a távollévőhöz, mindig hű marad andok sőt szeretni fogom.

— Asszonyom, — mond a bíró, nem tartozik hivatalomhoz ily esküt elfogadni.

A hölgy negretten. — Jól van, tehát legyen szives legalább nekem oly irást adni, melylyel férjemet meggyőzhessem, hogy én ily esküt akartam tenni.

— Az sem áll hatalmamban, asszonyom.

— Az sem? — kérdé szomoruan a fiatal hölgy, az retenetes! És mély fájdalommal távozott el a törvényszéki teremből.

A persák lakadalmi meglehetősen zajosan folynak le. Midőn megérkezett az óra, melyben a vőlegény választottját egy gazdagon ékített lovon háremébe akarja vinni, mi rendesen két órával naplemente előtt történik: a lefátyolozott erkölcsös-menyasszony ennek ellentáll és a vőlegénynek erőszakkal kell őt a szülői háztól kivinni. Egész csapata a lakodalmi nőknek kíséri a fiatal menyasszonyt férje háreméig; itt az új házaspárt magokra hadják és csak most fátyolozva le a férj nejét, kinek arcját azelőtt soha sem látta. — E jelentékeny lakodalmi jelenetben az a legfurcsább, ha a nő nem tetszik férjének, úgy azőt tüstént elcsapja és a szegény menyasszony a hangosan panaszkodó lakodalmi nők kíséretében a szülői házba visszatérni kénytelen. — Ez esetben azonban a férjnek a menyasszony hozományát ismét vissza kell adnia.

Kiadói üzenet.

— Tisztelettel felkérjük azon tisztelt helybéli és vidéki előfizetőinket, kik — az utolsó negyedre még az előfizetési pénzzel hátralékba vannak, hogy azt okvetlenül befizetni, illetőleg kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek; — miután nekünk is most az év elejével számos kötelezettségünknek kell eleget tennünk.

Hölgyek és urak részére

ezennel kedvező alkalom nyílik a megházasodásra. Mély titoktartás, megfelelő és előzeny ügyvitel biztosítatik. Föltűnést nem keltő levelezés. A legjobb alkalmatosságok. Szerencsés eredmények. A levelezési postabér fedezése kéretik. Vagyonos urhölgyeknek sem számíttatnak föl költségek. Czimünk: Wohlmann J. Breslau, Schwertstrasse No. 6.

FÜL-OLAJ

dr. Schmidt k. törzsorvostól.

gyógyítja a süketséget,

ha az nem az emberrel született baj, továbbá nehéz hallást, — fülzúgást

azonnal is megszünteti. Egy üvegese ára használati utasítással együtt 2 frt. Vidékre 2 frt. 40 kr. postautalványilag előleges beküldése mellett bérmentve elküldetik.

Főraktár van

Grätz Gyulánál Bécsben,

IV. Mariahilfstrasse 79. sz. a.

Vidéki eladók forduljanak levelileg a bécsi főraktárhoz.

Bizonyítvány. Egy nagy betegség utóbajaként 12 éven keresztül mit sem hallottam balfülemre, mi üzletemben nagy hátrányomra volt; az alkalmazott gyógyszerék mitsem használtak. Ezelőtt 3 héttel egyik barátom figyelmessé tett a Schmidt-féle fül-olajra; annyi sok sikertelen kísérlet után megpróbáltam ezt is. Kimondhatlan örömemre alig használtam el belőle egyetlen üveggel, vagyis két heti gyógyhasználat után hallásom balfülemre teljesen helyre állt. Hason bajban szenvedőknek tehát az ön fül-olaját legjobb meggyőződésemmel képelem ajánlhatom. — Kelt Fürstenwalde.

Steinberg Gyula.